

Ohlédnutí za entomologickými vycházkami ČSE pro veřejnost

Stejně jako v předchozím roce, i v r. 2023 uspořádala Česká společnost entomologická (ČSE) přes 20 vycházek za hmyzem. Hned ta první byla velmi význačná, jelikož zamířila do národní přírodní památky Pouzdřanská step – Kolby. Pouzdřanská step je místní krajinnou dominantou, která vystupuje z jinak rovinatého kraje jižní Moravy a hostí nepřeberné množství často velmi vzácných druhů rostlin a živočichů (obr. 2). Brzký termín exkurze v kombinaci s nevlídným počasím sice trochu omezil nabídku bezobratlých, které mohli návštěvníci spatřit, přesto se podařilo najít majky hned tří druhů – majku obecnou (*Meloe proscarabaeus*), m. uralskou (*M. uralensis*) a *M. decorus*. Účastníci zaujaly i velké kupky podivně tvarované zeminy – trus žízal Hrabětových (*Vindoboscolex hrabei*, dřive *Allolobophora hrabei*), našeho nejdelšího druhu žízaly.

V květnu se konala vycházka na další krajinnou dominantu, tentokrát Českého středohoří – vrch Radobýl. I tato oblast dosud oplývá zachovalými krátkostébelnými trávníky, které se zde vytvořily na dávno vyhaslých sopkách. Na vrcholu všechny potěšili poletující okáči zední (*Lasiommata megera*), otakárci ovocní (*Iphiclidides podalirius*) i o. fenykloví (*Papilio machaon*). Ve stejný den se vypravili do přírody také jihočeští milovníci hmyzu. Jejich cílem bylo okolí Vrbenských rybníků. Nejvíce se tedy vydovářili při lovu vodního hmyzu v tůních nedaleko Arpidy. Pozorována byla např. jehlanka válcovitá (*Ranatra linearis*), několik velkých larev šidel rodu *Aeshna* nebo vodník *Hydrochara caraboides*.

V červnu probíhala v Praze Velká výstava bezobratlých (viz Živa 2023, 6: CCXXI až CCXXII) a v rámci programu byly uspořádány i exkurze, mimo jiné dvě akce zaměřené na naše největší brouky. V podvečer 2. června se sešla početná skupina entomologických nadšenců na okraji Milíčov-

1 I když se kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*) v současnosti šíří nezadržitelným tempem a řada účastníků se s ní už někdy setkala, patří stále mezi nejzajímavější druhy bezobratlých, které na exkurzích zaujmou. Foto D. Trávníček

2 Pastevectví je dnes již běžným managementem chráněných území. Pastva hospodářských zvířat pomáhá k udržení cenných společenstev krátkostébelných trávníků. Pouzdřanská step. Foto J. Procházka

ského háje, aby nahlédla do života tesařika obrovského (*Cerambyx cerdo*). Již zkraje večera se u prastarého dubu na hrázi rybníka Homolka podařilo nalézt zachovalé torzo mohutného samce, na němž si zřejmě pochutnal nějaký opeřený predátor. Během procházky po okolí rybníka bylo možné pozorovat střevlíka zrnitého (*Carabus granulatus*) nebo krajníka hnědého (*Calosoma inquisitor*). S úderem desáté hodiny (hledání brouci aktivují hlavně za tmy) se

skupina vrátila k mohutnému dubu poznamenaného labyrintem nesčetných požerků larev tesaříků obrovských. A vskutku, po kmeni velikána kráčeli tři dospělí tesaříci. Druhá speciální exkurze vedla za roháčí obecnými (*Lucanus cervus*) do Kinského zahrady. Několik desítek zájemců se vydalo 9. června v podvečer na Petřín. Mezi devátou a desátou hodinou večerní se podařilo odchytit tři samce roháčů a dalších zhruba 8 kusů viděli účastníci vytrvale poletovat kolem korun stromů.

Zejména z odborného hlediska se nadmíru vydařila exkurze v sobotu 3. června do přírodní rezervace Divoká Šárka. Hned na první zastávce, vlhké louce u vodní nádrže Džbán, se dostalo uvítání v podobě šidélka brvonohého (*Platycnemis pennipes*), číhalky rodu *Chrysopilus*, vláhomilky *Limnia unguicornis* či řady samotářských včel. Zlatým hřebem se však ukázala být nedaleká Kozákova skála, kde bylo pozorováno několik velmi vzácných druhů hmyzu – např. pestřenka *Merodon clavipes* a kriticky ohrožená samotářská včela trnočelka čistcová (*Rophites algirus*), jejíž výskyt byl na lokalitě potvrzen po 20 letech.

V sobotu 15. července uspořádala Východomoravská pobočka ČSE exkurzi do ptačího parku Kosteliska (obr. 1), spravovaného jako „soukromá“ rezervace ornitologickou společností. Během cesty přes mnoho různých biotopů – suché písčiny, pastviny, enklávy lužního lesa a mokřady – bylo nalezeno množství hmyzu a dalších bezobratlých. Na květech se ukázaly různé druhy tesaříků, bradavičnick dvojiskvrnný (*Malachius bipustulatus*) nebo zlatohlávek zlatý (*Cetonia aurata*). Z motýlů nejvíce potěšil batolec červený (*Apatura ilia*), okáč ovsový (*Minois dryas*), otakárek ovocný (*Iphiclidides podalirius*) nebo okáč voňavkový (*Brintesia circe*). Kolem vodních biotopů poletovaly vážky – vážky rudé (*Symptetrum sanguineum*), v. obecné (*S. vulgatum*), v. ploské (*Libellula depressa*) nebo v. černořitné (*Orthetrum cancellatum*) – které doplňovala šidla rákosní (*Aeschna affinis*) a šidélka větší (*Ischnura elegans*).

Poslední vycházka za hmyzem proběhla 10. září na Dívčí hrady a do Prokopského údolí v Praze, kde byla pozorována řada běžných i vzácnějších druhů bezobratlých. Slunnému počasí dominovali zejména denní motýli, z nich vzácní okáči metlicoví (*Hipparchia semele*, viz str. 198–199 této Živy), v hojném počtu ohniváči černokřídlí (*Lycena phlaeas*), oba druhy našich otakárků a několik druhů modrásků a bělásků.

Stejně jako v předchozích letech by nebylo možné dosáhnout takového počtu exkurzí bez vydatné pomoci členů ČSE a dalších biologů, kteří se jako vedoucí vycházek zúčastnili – tímto jim srdečně děkujeme. Za spolupráci na uspořádání exkurzí děkujeme řadě organizací a za finanční podporu pražských exkurzí Magistrátu hlavního města Prahy.

Obliba vycházek pod záštitou ČSE stále roste. Průměrný počet návštěvníků se již blíží číslu 30 a celkově v r. 2023 to bylo přes 450 lidí. I letos ještě proběhnou vycházky ČSE za hmyzem – 10. srpna PR Chuchelské háje, 7. září PR Roztocký háj – Tiché údolí, 14. září PP Komořanské a modřanské tůně. Sledujte proto webové a facebookové stránky ČSE. Rádi se s vámi setkáme!

